

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศึกษาและจัดทำเครื่องมือประเมินตนเองขององค์กรการเงินฐานรากเพื่อเพิ่มขีด

ความสามารถในการจัดการการเงินและสวัสดิการชุมชน (โครงการระยะที่สอง)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์สามประการคือ ประการแรก เพื่อพัฒนาชุดเครื่องมือประเมินตนเองของกลุ่มองค์กรการเงินฐานราก ประการที่สอง เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลและเครื่องมือ การนำชุดเครื่องมือไปใช้และขยายผลเพื่อยกระดับองค์กรการเงินฐานราก ประการที่สาม เพื่อหาแนวทางการประเมินคุณค่าขององค์กรการเงินฐานรากในฐานะที่เป็นกลไกการพัฒนาทางสังคม ที่เชื่อมโยงกับวิถีการผลิต การบริโภค กิจกรรม และความสัมพันธ์ในชุมชน

พื้นที่ดำเนินโครงการอยู่ใน 3 จังหวัด โดยเลือกจังหวัดที่มีองค์กรการเงินชุมชนเข้มแข็งเป็นที่รู้จักที่คาดว่าจะมีศักยภาพสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้องค์กรการเงินชุมชนอื่นในจังหวัดเดียวกันหรือในพื้นที่อื่นๆได้ โดยเลือกจาก 3 จังหวัดต่อไปนี้ (1) นครศรีธรรมราช (2) ชัยภูมิ (3) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่าง นักวิจัย กลุ่มองค์กรการเงินชุมชน และภาคีความร่วมมือ เช่น สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างเครื่องมือมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตัวเครื่องมือ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจะช่วยให้กรรมการหรือสมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจและเห็นประโยชน์จากตัวชี้วัด นักวิจัยเองก็ได้เรียนรู้จากกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ด้วย วิธีการดังกล่าวจึงน่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของหน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงของกลุ่มองค์กรการเงินฐานรากเช่นกัน โดยโครงการนี้มีคุณูปการที่สำคัญคือ กระตุ้นให้องค์กรการเงินฐานรากคำนึงถึงสองมิติทั้งด้านความมั่นคงทางการเงินและความมั่นคงหรือคุณภาพชีวิตของสมาชิก การลงบันทึกข้อมูลที่ต้องการ มีการวิเคราะห์และวางแผนทางการเงิน ลงบัญชีที่คำนึงถึงการใช้จ่ายในอนาคต การมีระบบเงินสำรอง การไม่ถือเงินมากเกินไปหรือน้อยเกินไป เป็นต้น ตลอดจนคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก เช่น สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การสร้างกลไกทางการเงินที่สนับสนุนให้สมาชิกออมและไม่ก่อหนี้เกินตัว

ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วยชุดเครื่องมือประเมินตนเองสำหรับองค์กรการเงินฐานราก โดยชุดเครื่องมือประกอบด้วย ตัวชี้วัดสองมิติ (การเงินและคุณภาพชีวิต) สำหรับองค์กรการเงิน 2 ประเภท (กลุ่มที่เน้นให้บริการสินเชื่อ และกลุ่มที่เน้นจัดสวัสดิการ) Check-list กระบวนการพื้นฐานที่กลุ่มต่างๆควรมี คู่มือกระบวนการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) ขององค์กรการเงินฐานรากในแต่ละมิติ คู่มืออ่านออกเขียนได้ทางการเงิน (financial literacy) ชุดคำถามเพื่อการจัดเวทีเรียนรู้ในกลุ่ม) ข้อเสนอแนะรายการพื้นฐานที่จำเป็นที่ควรจัดเก็บข้อมูลและแนวทางการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินและการวิเคราะห์

มติทางสังคม รายงานองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์การการเงินชุมชนในระดับกลุ่มและในเชิงระบบ ข้อเสนอต่อ
ภาครัฐ เกี่ยวกับการนำเครื่องมือไปใช้